

**ПРАТ «ВНЗ «МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ
ПЕРСОНАЛОМ»**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ІМЕНІ КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА ВЕЛИКОГО**

Кафедра адміністративного, фінансового та банківського права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри адміністративного,
фінансового та банківського права

 Юлія ЛІСОВСЬКА
" 28 " 08 2025р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«АДМІНІСТРАТИВНЕ СУДОЧИНСТВО»

Галузь знань: 08 Право

Спеціальність: 081 Право

Освітній рівень: другий (магістерський) рівень

Освітня програма «Право

Київ 2025

Робоча програма з навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство» для здобувачів вищої освіти освітньої програми «Право» спеціальності 081 Право

Розробник:

Белкін Марк Леонідович - доцент кафедри адміністративного, фінансового та банківського права, кандидат юридичних наук.

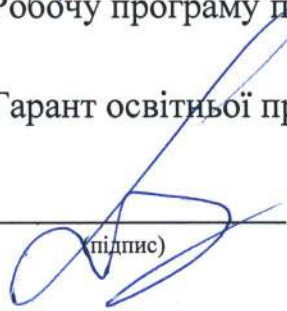

_____

(підпис)

Марк БЕЛКІН

Робочу програму погоджено:

Гарант освітньої програми «Право»

_____

(підпис)

Володимир ЗАРОСИЛО

Робочу програму розглянуто та схвалено на засіданні кафедри адміністративного, фінансового та банківського права

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2025 року

Завідувач кафедри адміністративного, фінансового та банківського права

_____

(підпис)

Юлія ЛІСОВСЬКА

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	Очна (денна)	заочна
Вид дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова	обов'язкова
Мова викладання	українська	українська
Загальний обсяг у кредитах ЄКТС/годинах	5/150	5/150
Курс	I	I
Семестр	II	II
Кількість змістовних модулів	3	3
Обсяг кредитів із розподілом за семестрами		
Обсяг годин, у тому числі:	150	150
Аудиторні	40	26
Лекційні	26	16
Семінарські/Практичні	14	10
Лабораторні		
Самостійна робота у т.ч. індивідуальні завдання, год.	110	124
Форма семестрового контролю	екзамен	екзамен

Мета й завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: Метою викладання навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство» є формування у здобувачів системи знань теоретичних і практичних засад діяльності адміністративних судів, процесуальних механізмів захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних і юридичних осіб у сфері публічно-правових відносин, а також у набутті навичок застосування норм адміністративного процесуального права під час вирішення адміністративних справ.

Предмет вивчення дисципліни. Предметом вивчення навчальної дисципліни є норми, які регулюють суспільні відносини, що складаються у сфері застосування адміністративними судами законодавства та інших джерел адміністративного процесуального права України, оволодіння достатнім рівнем правової культури і правосвідомості для забезпечення прав, свобод та інтересів суб'єктів правовідносин у сфері адміністративного судочинства..

Завдання: вивчення законодавчих і теоретичних проблем, пов'язаних з сучасними проблемами адміністративного судочинства; забезпечити знання про

сутність, принципи, завдання та функції адміністративного судочинства; розкрити правову природу адміністративного процесу як форми реалізації судової влади у спорах із суб'єктами владних повноважень.

Компетентності та результати навчання за освітньою програмою

Основними завданнями вивчення дисципліни є формування таких *загальних та спеціальних (предметних, фахових) компетентностей*:

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Забезпечено дисципліною, зокрема Темою 9 «Спрощене та письмове провадження», яка вимагає адаптації до альтернативних форм розгляду справ, вибору належної процедури залежно від ситуації. Темою 12 «Перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими та виключними обставинами», оскільки формує у здобувачів здатність адаптуватися до нових процесуальних умов та ефективно діяти в змінених правових ситуаціях.

ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Забезпечено дисципліною, зокрема Темою 2 «Система адміністративних судів. Адміністративна юрисдикція. Підсудність адміністративних справ», яка безпосередньо пов'язана з плануванням, проєктуванням, координацією діяльності та управлінням інституційними процесами в системі адміністративної юстиції.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

Забезпечено дисципліною, зокрема Темою 7 «Докази і доказування в адміністративному процесі», оскільки вимагає вміння аналізувати фактичні обставини, співвідносити їх із правовими нормами та робити логічно обґрунтовані висновки; формує у здобувачів здатність правильно будувати юридичну аргументацію на основі досліджених доказів.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

Забезпечено дисципліною, зокрема Темою 1 «Поняття, завдання і принципи адміністративного судочинства», що формує у здобувачів базове розуміння засад функціонування судочинства: законність, верховенство права, змагальність, рівність сторін, пропорційність; вчить застосовувати принципи адміністративного процесу на практиці для забезпечення справедливого судового розгляду. Темою 2 «Система адміністративних судів. Адміністративна юрисдикція. Підсудність адміністративних справ», котра забезпечує здобувачам розуміння структури судової системи, розмежування компетенції та правил підсудності; розвиває здатність коректно визначати, який суд

уповноважений розглядати конкретну справу.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

Забезпечено дисципліною, зокрема Темою 11 «Касаційне провадження», адже саме в касаційному розгляді суд застосовує системне, логічне й функціональне тлумачення норм права, виправляючи їх неправильне застосування судами нижчих інстанцій; тема передбачає аналіз практики Верховного Суду, яка формує сталі підходи до тлумачення адміністративно-правових норм. Темою 10 «Апеляційне провадження», яка дає можливість навчитися оцінювати правильність застосування норм судом першої інстанції, порівнювати норми, логічно аргументувати позицію сторони та суду.

СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

Забезпечено дисципліною, зокрема Темою 8 «Учасники судового адміністративного процесу», котра дає розуміння здобувачам ролі представника у забезпеченні ефективного судового захисту; формує вміння аналізувати якість правової допомоги та її вплив на результат справи; розвиває здатність критично оцінювати процесуальні дії сторін і аргументованість їх позицій у суді. Темою 4 «Адміністративний позов», яка дозволяє здобувачам проаналізувати, як правильно формулюється позовна вимога, наскільки вона ефективно відображає інтерес клієнта; дає практичне розуміння механізму захисту прав через вибір належного способу судового захисту.

СК16. Здатність виявляти колізії між різними нормативно-правовими актами та здатність знаходити ефективні засоби і способи їх подолання.

Забезпечено дисципліною, зокрема Темою 11 «Касаційне провадження», яка формує у здобувачів практичну здатність виявляти та долати колізії норм через аналіз рішень Верховного Суду; розвиває уміння застосовувати методи системного, логічного тлумачення права; навчає знаходити оптимальні засоби узгодження норм на основі принципів верховенства права та правової визначеності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі вищої освіти мають досягти таких *результатів навчання*:

РН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

Забезпечено дисципліною, зокрема Темою 9 «Спрощене та письмове провадження», котра безпосередньо передбачає використання електронних

технологій у судовому процесі (електронне подання позовів, судових документів, онлайн-розгляд справ); створює умови для впровадження ідей цифровізації правничих послуг і підвищення ефективності судового розгляду; формує здатність генерувати нові підходи до оптимізації процесуальних процедур, зокрема – дистанційного розгляду справ.

РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

Забезпечено дисципліною, зокрема Темою 11 «Касаційне провадження», яка передбачає вивчення методологій тлумачення і систематизації правових норм, формування правових позицій Верховного Суду; формує практичне розуміння механізмів удосконалення правозастосування на найвищому рівні судової системи.

РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

Забезпечено дисципліною, зокрема Темою 10 «Апеляційне провадження», яка вимагає від здобувача вміння оцінювати попереднє судове рішення, висловлювати аргументовану позицію щодо його законності та обґрунтованості; формує навички побудови логічної правової аргументації у процесі оскарження рішень; показує, як правильно викладати власну правову позицію в апеляційній скарзі. Темою 11 «Касаційне провадження», що передбачає формування вищого рівня аргументації, заснованої на аналізі норм права, правових позицій Верховного Суду, судової практики; навчає обґрунтовувати позицію не лише фактологічно, а й доктринально та системно, із посиланням на принципи права. Темою 7 «Докази і доказування в адміністративному процесі», котра дає розуміння, як доказова база формує і підкріплює правову позицію; забезпечує навички логічного поєднання фактів і правових норм при побудові аргументів на кожній стадії процесу.

РН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

Забезпечено дисципліною, зокрема Темою 8 «Учасники судового адміністративного процесу», що безпосередньо розкриває процесуальні функції суб'єктів правозастосування - суду, сторін, третіх осіб, представників, свідків, експертів; формує практичні навички визначення процесуального статусу учасників, їхніх прав і обов'язків; розвиває вміння вирішувати типові процесуальні проблеми (заміна сторін, залучення співвідповідача, відводи, забезпечення доказів тощо). Темою 6 «Процесуальні строки та судові витрати в адміністративному процесі», що допомагає сформувати практичні навички дотримання процесуальних вимог, зокрема обчислення строків, правильного

оформлення документів, розподілу судових витрат; дає розуміння техніки процесуальної діяльності суб'єктів правозастосування.

РН 16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

Забезпечено дисципліною, зокрема Темою 1 «Поняття і завдання адміністративного судочинства». Саме ця тема дає системне розуміння розвитку нормативного регулювання адміністративного судочинства; дозволяє оцінювати суспільну необхідність законодавчих змін; навчає прогнозувати вплив правотворчих рішень на інститути влади, судову систему та права громадян; розвиває практичні навички участі у підготовці проектів нормативно-правових актів.

Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА

Тема 1. Поняття і завдання адміністративного судочинства

У процесі опанування теми здобувачі повинні засвоїти зміст основних завдань адміністративного судочинства, його місце в системі судової влади України, а також його роль у забезпеченні ефективного судового захисту прав, свобод та інтересів осіб від порушень з боку суб'єктів владних повноважень. Вивчення цієї теми покликане закласти теоретико-методологічну основу для подальшого аналізу принципів, інститутів і процедур адміністративного процесу та формування здатності правильно застосовувати норми адміністративного процесуального права у правозастосовній практиці.

Тема 2. Система адміністративних судів. Адміністративна юрисдикція. Підсудність адміністративних справ

Тема спрямована на оволодіння знаннями щодо критеріїв відмежування адміністративної юрисдикції від інших видів судочинства, порядку визначення належного суду для розгляду адміністративної справи, а також усвідомити значення правильного вирішення питань підсудності для забезпечення ефективного судового захисту та дотримання принципу правової визначеності. Вивчення цієї теми спрямоване на формування практичних навичок застосування процесуальних норм щодо юрисдикції та підсудності, мінімізації правових ризиків і запобігання юрисдикційним помилкам у професійній діяльності юриста.

Тема 3. Адміністративна справа як предмет розгляду адміністративних судів

Тема формує навички ідентифікувати предмет і підстави адміністративної справи, визначати її учасників, зміст спірних правовідносин і характер оскаржуваних рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень, що є необхідним для правильного вибору способу судового захисту та ефективного застосування норм адміністративного процесуального права.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ

Тема 4. Адміністративний позов

Вивчення цієї теми спрямоване на формування практичних компетентностей із застосування адміністративного процесуального права, підготовки процесуальних документів та забезпечення ефективного захисту прав і законних інтересів громадян і організацій.

Тема 5. Підсудність справ адміністративним судам

Тема дає можливість здобувачам засвоєння правил розмежування компетенції між різними ланками адміністративних судів, розуміння предметної, інстанційної та територіальної підсудності, а також набуття навичок правильного визначення суду, повноважного розглядати конкретний публічно-правовий спір для забезпечення права на справедливий суд.

Тема 6. Процесуальні строки та судові витрати в адміністративному процесі

Тема розкриває правила обчислення строків для вчинення дій та захисту прав, а також порядку оплати, розподілу та відшкодування судових витрат. Це забезпечує ефективність адміністративного процесу, дотримання розумних строків та фінансову дисципліну.

Тема 7. Докази і доказування в адміністративному процесі

Вивчення даної теми дає можливість опанування теоретичних основ та практичних навичок щодо збирання, подання, дослідження та оцінки доказів, необхідних для встановлення обставин справи, обґрунтування вимог/заперечень та забезпечення прийняття судом законного і справедливого рішення.

Тема 8. Учасники судового адміністративного процесу

Метою вивчення теми є набуття знань про коло осіб, що беруть участь у справі, та інших учасників (свідків, експертів тощо), їхні процесуальні права, обов'язки та роль у захисті прав, свобод і інтересів у публічно-правових спорах, а також розуміння принципу рівності сторін.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. РОЗГЛЯД АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ

Тема 9. Спрощене та письмове провадження

Тема дає можливість засвоїти механізми швидкого, ефективного та економного вирішення малозначних справ та спорів без виклику сторін. Це передбачає набуття навичок застосування процесуальних норм (КАС України) для оптимізації судового захисту прав громадян.

Тема 10. Апеляційне провадження.

Ціль теми - сформувати глибокі знання про порядок, строки та правові наслідки перегляду рішень судів першої інстанції. Студенти навчаються правильно складати апеляційні скарги, перевіряти законність і обґрунтованість судових актів, а також розуміти повноваження апеляційних судів.

Тема 11. Касаційне провадження

Вивчення теми полягає в опануванні механізму перевірки Верховним Судом законності та обґрунтованості рішень нижчих судів. Здобувачі навчаються визначати підстави для касаційного оскарження, процесуальні строки, правила складання касаційних скарг та повноваження касаційного суду.

Тема 12. Перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими та виключними обставинами

Тема спрямована на засвоєння механізмів виправлення остаточних судових рішень, які набули законної сили, на основі суттєвих фактів, що не були відомі раніше, або виключних обставин (як-от рішення КСУ чи ЄСПЛ). Це забезпечує принцип верховенства права та справедливий перегляд справи при появі нових обставин.

Тема 13. Виконання судових рішень в справах адміністративного судочинства

Тема допомагає засвоїти механізми реалізації рішень адміністративних судів, здобутті навичок захисту прав особи від порушень з боку суб'єктів владних повноважень та розумінні процесуальних процедур звернення рішень до виконання, що забезпечує реальну, а не формальну ефективність правосуддя.

Структура навчальної дисципліни

	Назви змістовних модулів і тем	Кількість годин					
		очна (денна)			заочна форма		
		Лек- ції (Л)	Семін. зан. (СЗ)	Сам. роб. студ. (СРС)	Лек- ції (Л)	Семін. зан. (СЗ)	Сам. роб. студ. (СРС)
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА							
1.	Поняття, завдання і адміністративного судочинства	2		4	2		10
2.	Система адміністративних судів. Адміністративна юрисдикція. Підсудність адміністративних справ	2	2	6	2	2	10
3.	Адміністративна справа як предмет розгляду адміністративних судів	2		6	2		10
	Разом за змістовним модулем 1	6	2	16	6	2	30
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА В УКРАЇНІ							
4.	Адміністративний позов	2	2	10		2	10
5.	Підсудність справ адміністративним судам	2		10	2		10
6.	Процесуальні строки та судові витрати в адміністративному процесі	2	2	10	2	2	10
7.	Докази і доказування в адміністративному процесі	2		10			10
8.	Учасники судового адміністративного процесу	2	2	10	2	2	10
	Разом за змістовним модулем 2	10	6	50	6	6	50
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. РОЗГЛЯД АДМІНІСТРАТИВНИХ СПРАВ							
9.	Спрощене та письмове провадження	2		8			10
10.	Апеляційне провадження	2	2	10			10
11.	Касаційне провадження	2	2	8			8
12.	Перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими та виключними обставинами	2		8	2		8

13.	Виконання судових рішень в справах адміністративного судочинства	2	2	10	2	2	8
	Разом за змістовним модулем 3	10	6	44	4	2	44
	<i>Усього годин</i>	26	14	110	16	10	124
Форма контролю: екзамен							

Теми семінарських / практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна форма	Кількість годин заочна форма
Семінарське заняття № 1	<p>Тема 1. Поняття, завдання і принципи адміністративного судочинства</p> <p>Завдання: Проаналізувати нормативно-правові акти, що регламентують адміністративне судочинство в Україні, і визначити його основні завдання та принципи. Скласти схему взаємозв'язку принципів адміністративного судочинства та завдань судової влади у сфері публічних відносин. Розглянути конкретні приклади адміністративних спорів та визначити, яким чином принципи адміністративного судочинства впливають на їх вирішення.</p> <p>Результат: Здобувачі зможуть систематизувати знання про сутність адміністративного судочинства, його основні завдання та принципи. Вміння застосовувати принципи адміністративного судочинства для аналізу конкретних правових ситуацій. Формування навичок узагальнення теоретичних знань та логічного побудування аргументації щодо принципів судового захисту публічно-правових спорів.</p> <p>Дискусія: Обговорити, яким чином принципи адміністративного судочинства (законність,</p>	2	2

	<p>гласність, рівність сторін, оперативність розгляду справ) реалізуються на практиці.</p> <p>Порівняти завдання адміністративного судочинства з завданнями інших видів судочинства (цивільного, кримінального) та обговорити відмінності.</p> <p>Розглянути проблемні ситуації, коли принципи адміністративного судочинства можуть конфліктувати між собою, та запропонувати шляхи їх вирішення.</p> <p>Тема 2. Система адміністративних судів. Адміністративна юрисдикція. Підсудність адміністративних справ</p> <p>Завдання:</p> <p>Скласти схему системи адміністративних судів України та пояснити роль кожного рівня судів.</p> <p>Розглянути приклади спорів і визначити, до якого суду вони належать.</p> <p>Результат:</p> <p>Вміння орієнтуватися в адміністративній юрисдикції та системі судів.</p> <p>Розвиток аналітичних навичок щодо підсудності справ.</p> <p>Дискусія:</p> <p>Обговорити, які проблеми виникають у практиці через неправильне визначення підсудності.</p>		
Семінарське заняття № 2	<p>Тема 3. Адміністративна справа як предмет розгляду адміністративних судів</p> <p>Ситуаційний кейс</p> <p>Громадянин звернувся до обласної державної адміністрації із заявою про надання дозволу на проведення мирного зібрання.</p> <p>Орган влади не надав відповіді у встановлений законом строк.</p> <p>У подальшому громадянин звернувся до суду з вимогою:</p> <p>визнати бездіяльність протиправною; зобов'язати орган влади надати відповідь;</p>	2	2

стягнути моральну шкоду.

Завдання

Визначте, чи є цей спір предметом адміністративного судочинства.

Охарактеризуйте:

суб'єктів спору;

предмет позову;

характер правовідносин.

Визначте юрисдикцію справи та обґрунтуйте її.

Сформулюйте правову позицію позивача.

Запропонуйте можливу правову позицію відповідача.

Визначте, чи всі заявлені вимоги можуть бути розглянуті в адміністративному суді.

Результат:

Студент повинен:

правильно визначити **публічно-правовий характер спору;**

встановити наявність **суб'єкта владних повноважень;**

обґрунтувати належність спору до адміністративної юрисдикції;

чітко сформулювати **предмет позову та способи захисту;**

Дискусія:

Чи є бездіяльність органу влади самостійним предметом адміністративного позову?

Чи повинні адміністративні суди розглядати вимоги про моральну шкоду разом із публічно-правовим спором?

Де проходить межа між захистом прав особи та втручанням суду у дискреційні повноваження органу влади?

Чи впливає воєнний стан на реалізацію права на мирні зібрання і судовий захист?

Тема 4. Адміністративний позов

Ситуаційний кейс

Громадянин звернувся до територіального органу Державної міграційної служби із заявою про оформлення паспорта

громадянина України для виїзду за кордон. Орган влади відмовив у наданні послуги, посилаючись на відсутність підтвердження місця реєстрації.

Громадянин вважає відмову незаконною та звертається до адміністративного суду.

Завдання:

Визначте:

вид адміністративного позову;
належний спосіб судового захисту.

Складіть структуру адміністративного позову, зазначивши:

сторони;
предмет позову;
підстави позову;
позовні вимоги.

Визначте, які докази має надати позивач.

Оцініть можливі процесуальні ризики (повернення позову, відмова у відкритті провадження тощо).

Сформулюйте коротку правову позицію позивача.

Запропонуйте можливу правову позицію відповідача.

Результат:

Студент повинен:

правильно визначити **вид адміністративного позову** (про визнання рішення протиправним та зобов'язання вчинити дії);

грамотно структурувати позовну заяву відповідно до вимог процесуального законодавства;

визначити належні та допустимі докази;

Дискусія:

Чи є відмова у наданні адміністративної послуги дискреційним повноваженням органу влади?

Чи може суд зобов'язати орган влади прийняти конкретне рішення, а не лише повторно розглянути заяву?

Які типові помилки допускаються

	<p>при поданні адміністративного позову? Чи повинна держава спрощувати вимоги до позову у справах щодо адміністративних послуг?</p>		
<p>Семінарське заняття № 3</p>	<p>Тема 5. Підсудність справ адміністративним судам Завдання: Проаналізувати приклади реальних адміністративних справ і визначити правильну підсудність. Розробити алгоритм визначення підсудності у різних категоріях справ. Результат: Навички правильного застосування норм щодо підсудності адміністративних справ. Вміння уникати процесуальних помилок у виборі суду. Дискусія: Обговорити ситуації, коли підсудність суперечлива або неочевидна, і можливі шляхи вирішення.</p> <p>Тема 6. Процесуальні строки та судові витрати в адміністративному процесі Ситуаційний кейс Громадянин подав адміністративний позов до місцевого органу влади про визнання протиправною відмови у наданні довідки про спадщину. Суд отримав позовну заяву через 10 днів після її подання поштою. Позивач просить: стягнути судовий збір; відшкодувати витрати на нотаріальні послуги.</p> <p>Завдання: Визначте процесуальні строки, які мають значення для даного спору (подання позову, відкриття провадження, подання доказів). Визначте наслідки порушення строків для позивача та для суду. Проаналізуйте, які судові витрати підлягають відшкодуванню і у якому обов'язі.</p>	2	2

	<p>Складіть схему правильного визначення строків для адміністративної справи.</p> <p>Сформулюйте правову позицію позивача щодо судових витрат.</p> <p>Визначте можливу правову позицію відповідача щодо строків і витрат.</p> <p>Результат: Студент повинен:</p> <ul style="list-style-type: none"> знати та застосовувати процесуальні строки визначати наслідки порушення строків; правильно класифікувати судові витрати та обґрунтовувати їх відшкодування; продемонструвати навички: <ul style="list-style-type: none"> аргументації оцінки правових ризиків застосування юридичної техніки у складанні заяв та клопотань. <p>Дискусія:</p> <ul style="list-style-type: none"> Які строки є обов'язковими для суду, а які – для сторін? Чи може суд самостійно відхилити позов через порушення строків? Чи завжди судові витрати включають витрати на нотаріальні дії або адвоката? Як строк подання позову впливає на право позивача на компенсацію витрат? 		
<p>Семінарське заняття № 4</p>	<p>Тема 7. Докази і доказування в адміністративному процесі</p> <p>Ситуаційний кейс</p> <p>Громадянин подав адміністративний позов до органу місцевого самоврядування щодо скасування рішення про стягнення штрафу за порушення правил благоустрою.</p> <p>До суду орган влади надав:</p> <ul style="list-style-type: none"> акт перевірки; фотоматеріали порушення; пояснення посадової особи; платіжні документи про сплату штрафу. <p>Позивач додає:</p> <ul style="list-style-type: none"> письмові пояснення; 	2	2

свідчення сусідів;
відеозапис, який спростовує факт порушення.

Завдання:

Визначте, які надані матеріали можуть вважатися **доказами** в адміністративному процесі.

Класифікуйте докази за видами:

письмові;

речові;

усні;

цифрові.

Оцініть **допустимість та значущість** кожного доказу для суду.

Складіть **план доказування** для позивача, щоб довести протиправність дій органу влади.

Визначте, які докази можуть бути оцінені як **неналежні або недостатні**.

Сформулюйте **правову позицію відповідача** щодо заперечення доказів.

Результат:

Студент повинен:

правильно класифікувати та оцінити докази;

скласти логічний та послідовний **план доказування**;

аргументовано відстоювати правову позицію;

застосувати юридичну техніку у формулюванні доказової бази

оцінити правові ризики щодо неналежних доказів.

Дискусія:

Чи всі фотодокази та відеозаписи допустимі у адміністративному процесі?

Чи можна вважати свідчення сусідів достатньо надійним доказом?

Як суд має оцінювати протиріччя між письмовими доказами та цифровими матеріалами?

Які наслідки для позивача, якщо частина доказів буде визнана неналежною?

Тема 8. Учасники судового адміністративного процесу

	<p>Завдання: Скласти список учасників адміністративного процесу та їх прав і обов'язків. Розглянути конкретну справу і визначити права кожного учасника.</p> <p>Результат: Усвідомлення ролі та функцій учасників судового процесу. Навички ідентифікації правових позицій учасників.</p> <p>Дискусія: Обговорити, як права та обов'язки учасників впливають на результат справи.</p>		
Семінарське заняття № 5	<p>Тема 9. Спрощене та письмове провадження Ситуаційний кейс Громадянин подав адміністративний позов до органу місцевого самоврядування про скасування рішення про відмову у видачі довідки про реєстрацію місця проживання. Позивач просить розглянути справу у спрощеному письмовому провадженні, оскільки: справа не містить складних доказів; позовні вимоги чіткі та не потребують усних пояснень сторін; немає конфлікту між сторонами щодо обставин справи.</p> <p>Завдання Визначте, чи відповідає справа критеріям для спрощеного письмового провадження. Проаналізуйте, які етапи адміністративного процесу будуть скорочені у письмовому провадженні. Складіть схему дій суду та сторін у спрощеному провадженні. Сформулюйте план доказування, що буде застосований у письмовому розгляді. Визначте можливі ризики та обмеження цього провадження для сторін. Запропонуйте аргументацію сторін щодо доцільності письмового розгляду.</p> <p>Результат</p>	2	

	<p>Студент повинен:</p> <ul style="list-style-type: none"> правильно визначити можливість застосування спрощеного письмового провадження; знати відмінності між письмовим та усним провадженням; скласти логічний план дій для сторін і суду; аргументовано формулювати правову позицію сторін; оцінити правові ризики та переваги спрощеного провадження; продемонструвати застосування юридичної техніки. <p>Дискусія</p> <ul style="list-style-type: none"> Які справи обов'язково підлягають письмовому розгляду, а які – ні? Чи може суд відмовити у письмовому провадженні, якщо сторона наполягає на усному слуханні? Як спрощене провадження впливає на швидкість та ефективність розгляду справи? Які ризики для позивача та відповідача при письмовому розгляді (наприклад, пропущені докази)? <p>Тема 10. Апеляційне провадження.</p> <p>Завдання:</p> <p>Проаналізувати норми Кодексу адміністративного судочинства України, що регулюють апеляційне провадження.</p> <p>Визначити:</p> <ul style="list-style-type: none"> • строки подання апеляційної скарги; • вимоги до форми та змісту апеляційної скарги; • повноваження суду апеляційної інстанції. <p>Розв'язати практичну ситуацію (case study): скласти апеляційну скаргу на рішення адміністративного суду першої інстанції.</p> <p>Проаналізувати судову практику апеляційних адміністративних судів.</p> <p>Результат:</p> <p>знати порядок та стадії апеляційного</p>		
--	--	--	--

	<p>провадження в адміністративному процесі; вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • правильно скласти апеляційну скаргу; • визначати підстави для апеляційного оскарження; • аналізувати рішення суду першої інстанції на предмет їх законності та обґрунтованості; <p>розуміти роль апеляційної інстанції у забезпеченні права на справедливий суд.</p> <p>Дискусія: Чи забезпечує апеляційне провадження ефективний захист прав особи в адміністративному процесі? Які основні підстави для скасування або зміни рішення суду першої інстанції? Чи є строки апеляційного оскарження достатніми для реалізації права на захист? Які проблеми виникають у практиці апеляційних адміністративних судів в Україні? Чи доцільно розширювати повноваження суду апеляційної інстанції?</p>		
Семінарське заняття № 6	<p>Тема 11. Касаційне провадження Завдання: Проаналізувати структуру касаційного провадження та визначити підстави для касаційного оскарження. Розробити приклад касаційної скарги на судові рішення адміністративного суду. Результат: Вміння ідентифікувати підстави та процесуальні вимоги касаційного провадження. Навички підготовки процесуальних документів для касації. Дискусія: Обговорити ефективність касаційного провадження у виправленні помилок попередніх судових інстанцій.</p>	2	
Семінарське заняття	<p>Тема 12. Перегляд судового рішення у зв'язку з нововиявленими та виключними обставинами</p>	2	2

№ 7	<p>Завдання: Студенти отримують умовну справу, де рішення адміністративного суду було ухвалено два роки тому. Після цього з'явилися нові документи, що свідчать про істотні порушення при розгляді справи (наприклад, фальсифікація доказів). Потрібно: Визначити, чи є підстави для перегляду рішення. Скласти мотивовану заяву про перегляд рішення у зв'язку з нововиявленими обставинами.</p> <p>Результат: Студенти подають проект заяви, де чітко вказані: обставини, які вважаються нововиявленими; аргументація, чому вони могли вплинути на рішення; посилання на норми процесуального права (наприклад, КАС України).</p> <p>Дискусія: Які критерії визначають нововиявлену обставину? Чи може суд відмовити у перегляді, якщо нові докази не є критичними? Порівняйте з прикладами з реальної практики Верховного Суду України.</p> <p>Завдання: Уявіть ситуацію, коли рішення адміністративного суду набрало законної сили, але в подальшому з'явилися виключні обставини (наприклад, встановлення факту смерті ключового свідка після ухвалення рішення, або викриття корупційної схеми у суді). Потрібно: Визначити, що є виключною обставиною згідно з КАС України. Скласти аргументоване клопотання до суду про перегляд рішення.</p> <p>Результат: Студенти отримують готовий текст клопотання, де описано: виключні обставини;</p>		
-----	---	--	--

	<p>причинно-наслідковий зв'язок з наслідками рішення; пропозиції щодо перегляду або скасування рішення.</p> <p>Дискусія: Чим виключні обставини відрізняються від нововиявлених? Як забезпечується баланс між стабільністю судових рішень та справедливістю? Приклади судової практики: чи часто суди задовольняють перегляд у зв'язку з виключними обставинами?</p> <p>Тема 13. Виконання судових рішень в справах адміністративного судочинства</p> <p>Завдання: Проаналізувати порядок примусового виконання адміністративних рішень. Визначити можливі труднощі та шляхи їх подолання при виконанні рішень органів влади.</p> <p>Результат: Усвідомлення механізмів реалізації судового захисту. Навички оцінки ризиків і практичних проблем при виконанні рішень.</p> <p>Дискусія: Обговорити, як забезпечити реальне виконання судових рішень і які інструменти для цього існують.</p>		
Усього за навчальною дисципліною		16	10

Самостійна робота

Зміст самостійної роботи здобувача освіти з навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство» передбачає підготовку до аудиторних занять шляхом опанування матеріалів лекції, вивчення базової і додаткової літератури, періодичних видань, інтернет-джерел та судової практики, виконання практичних завдань (написання рефератів, аналіз проблемних ситуацій, підготовка результатів власних досліджень до виступу на конференціях, участь в конкурсах наукових робіт, підготовці та публікації наукових статей, тез тощо) протягом семестру; самостійне опрацювання окремих тем навчальної дисципліни; підготовку доповідей та презентацій за тематикою практичних занять; переклад іноземних текстів установлених обсягів; опрацювання

матеріалів правозастосовної практики, підготовку аналітичних і порівняльних висновків та формування навичок науково-правового аналізу; виконання індивідуальних завдань; підготовку до усіх видів контролю, у тому числі модульних контрольних робіт і підсумкової атестації; підготовку юридичних документів, інші види діяльності, що використовуються в Академії, Інституті і кафедрі.

Орієнтовні кейси / теми доповідей, рефератів, есе:

1. Становлення адміністративної юстиції в Україні: історичний аспект.
2. Поняття та завдання адміністративного судочинства.
3. Принципи адміністративного судочинства і їх реалізація в Україні.
4. Поняття та правова природа адміністративного процесу.
5. Місце адміністративного судочинства у системі правосуддя.
6. Взаємодія адміністративного судочинства з іншими видами судочинства.
7. Роль адміністративного судочинства у забезпеченні верховенства права.
8. Система адміністративних судів України: структура та компетенція.
9. Адміністративна юрисдикція: поняття, ознаки та значення.
10. Підсудність адміністративних справ: теорія та практика.
11. Організація адміністративних судів: структура та функції.
12. Роль місцевих адміністративних судів у реалізації судового контролю.
13. Апеляційні адміністративні суди: завдання та повноваження.
14. Касаційна інстанція в системі адміністративного судочинства.
15. Адміністративна справа як предмет розгляду адміністративних судів.
16. Основні види адміністративних справ та їх класифікація.
17. Адміністративний позов: структура, види та особливості складання.
18. Учасники адміністративного процесу та їхні права й обов'язки.
19. Представництво та участь третіх осіб у адміністративному судочинстві.
20. Роль державного представника у адміністративному процесі.
21. Процесуальні строки в адміністративному судочинстві: обчислення та значення.
22. Судові витрати в адміністративному процесі та їх відшкодування.
23. Докази та доказування в адміністративному процесі: теорія та практика.
24. Оцінка доказів адміністративними судами.

25. Порядок проведення спрощеного та письмового провадження.
26. Процедурні гарантії сторін у адміністративному процесі.
27. Розгляд податкових адміністративних спорів.
28. Розгляд соціальних та трудових адміністративних спорів.
29. Розгляд виборчих адміністративних спорів.
30. Розгляд справ у сфері державної служби та публічних закупівель.
31. Розгляд екологічних адміністративних справ.
32. Особливості розгляду справ щодо порушення прав на інформацію.
33. Розгляд справ щодо оскарження дій правоохоронних органів.
34. Апеляційне провадження в адміністративному судочинстві:
завдання та порядок.
35. Касаційне провадження: підстави та практика застосування.
36. Перегляд судових рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.
37. Виключні підстави перегляду адміністративних рішень.
38. Практика Верховного Суду України у сфері адміністративного судочинства.
39. Виконання судових рішень в адміністративних справах.
40. Проблеми примусового виконання рішень адміністративних судів.
41. Вплив рішень адміністративних судів на діяльність органів влади.
42. Ефективність адміністративного судочинства у захисті прав громадян.
43. Моніторинг і контроль виконання судових рішень.
44. Порівняння адміністративного судочинства України та Європейських країн.
45. Вплив практики ЄСПЛ на розвиток адміністративного судочинства в Україні.
46. Адміністративне судочинство у контексті європейських стандартів.
47. Міжнародні тенденції адміністративного правосуддя та їх застосування в Україні.
48. Проблеми підвищення ефективності адміністративних судів в Україні.
49. Виклики у забезпеченні доступності адміністративного правосуддя.
50. Перспективи розвитку адміністративного судочинства та реформування системи.

Вимоги до написання рефератів та есе

Загальні положення:

Реферат та есе є формами самостійної роботи здобувачів вищої освіти і спрямовані на поглиблення теоретичних знань, розвиток навичок науково-

правового аналізу, аргументації правових позицій, критичного мислення та академічного письма.

Під час виконання рефератів та есе здобувачі повинні дотримуватися принципів академічної доброчесності, вимог чинного законодавства України, стандартів вищої освіти та внутрішніх нормативних актів закладу вищої освіти.

Мета та навчальні завдання:

- формування здатності здійснювати самостійний аналіз доктринальних і нормативних джерел у сфері адміністративного права;
- розвиток умінь формулювати та аргументовано обґрунтовувати власну правову позицію;
- набуття навичок наукового письма та коректного використання правової термінології;
- удосконалення навичок систематизації, узагальнення та критичної оцінки правової інформації.

Вимоги до змісту

Реферат

Реферат має аналітико-узагальнювальний характер і повинен:

- розкривати теоретичні підходи до обраної правової проблеми;
- містити аналіз норм Конституції України, законодавства, рішень Конституційного Суду України, практики Європейського суду з прав людини (за наявності);
- відображати сучасні наукові позиції українських та зарубіжних дослідників;
- завершуватися обґрунтованими висновками.

Структура реферату:

1. Титульна сторінка
2. Зміст
3. Вступ (обґрунтування актуальності, мета і завдання)
4. Основна частина (2–3 логічно пов'язані розділи)
5. Висновки
6. Список використаних джерел

Есе

Есе має аналітично-дискусійний характер і спрямоване на виклад та обґрунтування власної позиції здобувача щодо конкретної правової проблеми.

Есе повинно:

- містити чітко сформульовану авторську правову позицію;
- демонструвати здатність до критичного аналізу правових явищ;

- містити аргументацію з посиланням на нормативні акти, доктрину та судову практику;

- відображати логічну цілісність і самостійність мислення.

Рекомендована структура есе:

1. Вступ (постановка проблеми)
2. Основна частина (аргументація позиції, аналіз альтернативних підходів)
3. Висновки (узагальнення та власні висновки)

Вимоги до обсягу:

- Реферат – 7–15 сторінок друкованого тексту
- Есе – 4–8 сторінок друкованого тексту

(без урахування титульної сторінки та списку використаних джерел)

Вимоги до оформлення:

- формат сторінки – А4;
- шрифт – Times New Roman;
- розмір шрифту – 14;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- поля: ліве – 30 мм, праве – 15 мм, верхнє і нижнє – 20 мм;
- нумерація сторінок – арабськими цифрами (з другої сторінки);
- абзацний відступ – 1,25 см.

Посилання на джерела оформлюються відповідно до чинних національних стандартів бібліографічного опису (ДСТУ 8302:2015).

Вимоги до джерельної бази:

Кількість використаних джерел:

- реферат – не менше 10–15 джерел;
- есе – не менше 8–10 джерел.

До джерел належать:

- Конституція України;
- закони та підзаконні нормативно-правові акти;
- рішення Конституційного Суду України;
- практика Європейського суду з прав людини;
- наукові монографії, статті фахових видань;
- офіційні міжнародні документи.

Академічна доброчесність:

Робота повинна бути виконана самостійно.

Не допускаються:

- плагіат, самоплагіат;
- некоректне цитування;
- використання недостовірних або неперевірених джерел.

У разі виявлення порушень принципів академічної доброчесності робота не зараховується та підлягає доопрацюванню відповідно до внутрішніх положень ПрАТ «ВНЗ «МАУП».

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання є складовою частиною організації освітнього процесу з навчальної дисципліни та спрямовані на формування і розвиток у здобувачів вищої освіти навичок самостійної, дослідницької й аналітичної діяльності. Їх виконання забезпечує поглиблення та систематизацію теоретичних знань, отриманих під час аудиторних занять, а також сприяє набуттю практичних умінь застосування положень правової науки для розв'язання актуальних професійних завдань.

Виконання індивідуальних завдань здійснюється здобувачем вищої освіти самостійно із можливістю отримання консультаційної підтримки з боку науково-педагогічного працівника. Консультації спрямовані на уточнення структури роботи, визначення джерельної бази, формування методологічних підходів та коригування змістового наповнення завдання. У разі виконання завдань комплексного або міждисциплінарного характеру допускається їх підготовка групою здобувачів із розподілом обов'язків та визначенням індивідуального внеску кожного учасника.

З дисципліни «Адміністративне судочинство» індивідуальні завдання можуть реалізовуватися у різних формах, зокрема: підготовка та публікація наукової статті, підготовка доповіді й участь у роботі наукової конференції, розроблення мультимедійної презентації, аналітичного огляду судової практики, порівняльно-правового дослідження тощо. Обрана форма виконання повинна відповідати змісту дисципліни та сприяти досягненню визначених програмних результатів навчання.

Тематика завдань формується з урахуванням сучасних тенденцій розвитку адміністративного права, практики його застосування та наукових підходів до вирішення проблемних питань галузі.

Мінімальні та максимальні строки видачі, виконання та захисту індивідуальних завдань доводяться до відома здобувачів освіти викладачем на початку семестру. Дотримання визначених термінів є обов'язковою умовою належного оцінювання результатів навчання.

Оцінювання результатів виконання індивідуальних завдань здійснюється відповідно до встановлених критеріїв та передбачає нарахування додаткових (бонусних) балів: за підготовку та публікацію наукової статті – до 12 балів; за виступ із доповіддю на науковій конференції – до 8 балів; за підготовку та представлення презентації – до 10 балів. Конкретна кількість балів визначається

з урахуванням якості змісту, рівня наукової аргументації, самостійності виконання та дотримання встановлених вимог до оформлення результатів роботи.

Підготовка тематичної презентації (тема, терміни тощо), а також виконання інших видів індивідуальних завдань погоджується здобувачем освіти із викладачем.

Критерії та умови підготовки, оформлення та публікації наукових матеріалів (статей, тез, доповідей) визначаються безпосередньо оргкомітетом наукової конференції, редакційною колегією видання або установою-організатором.

Умови підготовки, оформлення та критерії оцінювання презентацій визначаються цією програмою (кафедрою).

Орієнтовні теми тез доповідей:

1. Судовий контроль за дискреційними повноваженнями органів публічної влади: сучасні підходи

1. Принцип верховенства права в практиці Верховний Суд та його вплив на адміністративне судочинство

2. Межі втручання суду в діяльність адміністрації: європейські стандарти

3. Вплив практики Європейський суд з прав людини на розвиток адміністративного судочинства в Україні

4. Імплементация принципів належного адміністрування (good governance) у судовій практиці

5. Адаптація адміністративного процесу України до права ЄС

6. Використання штучного інтелекту в адміністративному судочинстві: виклики та перспективи

7. Електронне правосуддя в Україні: проблеми доступу та ефективності

8. Судовий контроль за автоматизованими рішеннями органів влади

9. Стандарти справедливого суду в адміністративному процесі

10. Захист соціальних прав у адміністративному судочинстві

11. Проблеми забезпечення доступу до правосуддя в умовах воєнного стану

12. Зловживання процесуальними правами в адміністративному судочинстві

13. Ефективність доказування в адміністративному процесі

14. Процесуальні строки та їх вплив на доступ до правосуддя

15. Відповідальність органів публічної влади: судова практика та тенденції
16. Оскарження нормативно-правових актів у адміністративних судах
17. Адміністративне судочинство як інструмент контролю публічної адміністрації
18. Адміністративне судочинство в умовах воєнного стану
19. Спори щодо мобілізації та військової служби: судова практика
20. Судовий контроль за діяльністю територіальні центри комплектування та соціальної підтримки
21. Судовий контроль за дискреційними повноваженнями суб'єктів владних повноважень: європейські підходи та українська практика
22. Електронне адміністративне судочинство в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку
23. Вплив практики ЄСПЛ на забезпечення права на справедливий суд в адміністративному процесі
24. Оскарження рішень суб'єктів владних повноважень в умовах воєнного стану
25. Автоматизовані рішення органів влади та їх судовий контроль: виклики цифрової епохи.

Методи навчання

Методи навчання становлять систему впорядкованих способів спільної діяльності науково-педагогічного працівника та здобувачів вищої освіти, спрямованих на досягнення визначених програмних результатів навчання, формування загальних і фахових компетентностей, а також ефективне розв'язання навчально-виховних завдань. Реалізація методів навчання здійснюється через сукупність дидактичних прийомів, організаційних форм та відповідних засобів освітньої діяльності.

Під час викладання та опанування навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство» застосовується комплекс методів, що забезпечують поєднання теоретичної підготовки з практичною спрямованістю навчання.

1. Словесні методи

До словесних методів належать способи вербального викладення та опрацювання навчального матеріалу, зокрема: розповідь, пояснення, лекція, бесіда, дискусія. Зазначені методи передбачають описове розкриття змісту тем, тлумачення сутності правових явищ, категорій і процесів, аналіз нормативно-правових положень, а також перевірку рівня самостійного засвоєння матеріалу здобувачами освіти. Їх використання сприяє формуванню системного бачення

проблем адміністративно-правового регулювання та розвитку навичок професійної аргументації.

2. Наочні методи

Наочні методи передбачають використання візуальних засобів навчання з метою підвищення ефективності сприйняття та осмислення інформації. У межах дисципліни застосовуються демонстрація схем, таблиць, структурно-логічних моделей, діаграм, ілюстративних матеріалів, відеофрагментів та інших засобів візуалізації. Використання наочності забезпечує кращу систематизацію складних правових конструкцій, сприяє формуванню аналітичного мислення та полегшує засвоєння теоретичних положень.

3. Практичні методи

Практичні методи орієнтовані на формування професійних умінь і навичок, зокрема здатності оперувати правовими категоріями, аналізувати та застосовувати норми права, вирішувати практичні ситуації у сфері публічно-правових відносин. Реалізація зазначених методів здійснюється під час семінарських занять, виконання індивідуальних завдань, розв'язання кейсів, аналізу судової практики та моделювання правових ситуацій.

Практична складова навчання спрямована на інтеграцію теоретичних знань із реальними правозастосовними процесами, що забезпечує професійну орієнтацію здобувачів освіти.

Методи за рівнем самостійної пізнавальної діяльності

З метою активізації інтелектуальної діяльності здобувачів вищої освіти у процесі навчання застосовуються також методи, диференційовані за рівнем самостійності мислення:

- *метод проблемного викладу*, що передбачає постановку наукової або практичної проблеми та послідовне розкриття шляхів її вирішення;
- *частково-пошуковий (евристичний) метод*, спрямований на залучення здобувачів до самостійного пошуку окремих елементів розв'язання поставленого завдання;
- *дослідницький метод*, який передбачає виконання самостійних наукових досліджень, аналіз правових джерел, формулювання власних висновків і пропозицій.

Комплексне поєднання зазначених методів забезпечує належний рівень теоретичної підготовки, розвиток критичного мислення та формування стійких професійних компетентностей у сфері адміністративного права.

Методи та форми контролю, критерії оцінювання результатів навчання. Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Методи контролю є сукупністю способів діагностичної діяльності, спрямованих на забезпечення зворотного зв'язку в освітньому процесі та визначення рівня досягнення програмних результатів навчання. Їх застосування дає можливість отримати об'єктивні дані щодо успішності засвоєння навчального матеріалу, результативності організації навчального процесу та сформованості у здобувачів вищої освіти відповідних компетентностей.

Контрольні заходи покликані встановити відповідність рівня набутих знань, умінь і практичних навичок вимогам стандартів вищої освіти, освітньо-професійної програми та робочої програми навчальної дисципліни. Оцінювання здійснюється з урахуванням принципів системності, об'єктивності, прозорості та академічної доброчесності.

Самоконтроль

Самоконтроль є важливим елементом навчальної діяльності та спрямований на формування здатності здобувачів освіти до самооцінювання рівня засвоєння навчального матеріалу. Він передбачає самостійне виконання тестових завдань, аналіз правильності розв'язання практичних ситуацій, перевірку конспектів, підготовку до семінарських занять та інших форм роботи. Розвиток навичок самоконтролю сприяє підвищенню відповідальності здобувачів за результати власного навчання.

Кафедральний контроль

Кафедральний контроль здійснюється з метою моніторингу якості підготовки здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни на різних етапах її вивчення. Він може реалізовуватися у формі:

- поточного контролю;
- рубіжного контролю;
- підсумкового семестрового контролю.

Такий підхід забезпечує поетапне відстеження динаміки навчальних досягнень та своєчасне коригування освітнього процесу.

Види контролю результатів навчання

В освітньому процесі застосовуються такі основні види контролю:

- поточний контроль протягом семестру;
- виконання та захист контрольних робіт, передбачених навчальним планом;
- приймання та оцінювання індивідуальних завдань;
- підсумковий семестровий контроль.

Поточний контроль здійснюється під час усіх видів аудиторних занять упродовж семестру. Його формами можуть бути усне опитування, письмові роботи, тестування, колоквіуми, аналіз практичних ситуацій, виступи здобувачів під час обговорення питань на семінарських заняттях тощо.

Результати поточного оцінювання доводяться до відома здобувачів своєчасно та в установленому порядку.

Можливості поточного контролю є надзвичайно широкими: мотивація навчання, стимулювання навчально-пізнавальної діяльності, диференційований підхід до навчання, індивідуалізація навчання тощо.

Форми участі здобувачів вищої освіти у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає;
- систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття;
- аналіз законодавства та монографічної літератури;
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо);
- підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів;
- самостійне опрацювання тем;

Методи поточного контролю: усний контроль (опитування, бесіда, доповідь, повідомлення тощо); письмовий контроль (контрольна робота, реферат, виклад матеріалу на задану тему в письмовій формі тощо); комбінований контроль; презентація самостійної/індивідуальної роботи; спостереження як метод контролю; тестовий контроль (тести закритої форми: тест-альтернатива, тест-відповідність); проблемні ситуації, метод самоконтролю та самооцінки; оцінювання кейс-завдань.

Система оцінювання та вимоги.

Таблиця розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти*

Теми	Поточний контроль знань							Модульна контрольна робота	Екзамени**	Загальна кількість балів
	Тема 1-2	Тема 3-4	Тема 5-6	Тема 7-8	Тема 9-10	Тема 11	Тема 12-13			
Робота на семінарському занятті	3	3	3	3	3	3	3	25	(40)	100
Самостійна робота	2	2	2	2	2	2	2			

*Таблиця містить інформацію про максимальні бали за кожен вид навчальної роботи здобувача вищої освіти.

Під час оцінювання засвоєння кожної теми за поточну навчальну діяльність здобувачу освіти виставляють оцінки з урахуванням затверджених критеріїв оцінювання для відповідної дисципліни.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти та розподіл балів, які вони отримують, регламентуються «Положенням про систему оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у «Приватному акціонерному товаристві «Вищий навчальний заклад «Міжрегіональна Академія управління персоналом» (<https://maup.com.ua/assets/files/yakist/studcentr/polozhennya-pro-sistemu-ocinyuvannya-rezultativ-navchannya-zdobuvachiv-vishhoi-osviti.pdf>).

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля у письмовій формі, у вигляді тестування.

Підсумковий семестровий контроль з навчальної дисципліни «Адміністративне судочинство» є обов'язковою формою оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти. Він проводиться в терміни, встановлені графіком навчального процесу, та в обсязі навчального матеріалу, визначеного програмою навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться у формі **екзамену** (письмово). Здобувача освіти допускають до семестрового контролю за умови виконання ним усіх видів робіт.

Семестровий контроль у формі екзамену передбачає, що підсумкова оцінка з дисципліни визначається як сума (проста або зважена) балів за змістовими модулями та балів за самий екзамен. Екзамен виставляється за результатами роботи здобувача освіти впродовж усього семестру та відповіді на екзамені. Рейтингова оцінка здобувача освіти складається з балів, отриманих здобувачем за результатами заходів поточного контролю, заохочувальних балів.

Здобувачі освіти, які виконали всі умови допуску до екзамену та мають рейтингову оцінку 60 і більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Оцінювання додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності. До додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності відносять участь здобувачів у роботі наукових конференцій, наукових гуртків здобувачів і проблемних груп, підготовці публікацій, участь у Всеукраїнських олімпіадах і конкурсах та Міжнародних конкурсах тощо понад обсяги завдань, які встановлені відповідною робочою програмою навчальної дисципліни.

За рішенням кафедри здобувачам освіти, які брали участь у науково-дослідній роботі та виконували певні види додаткових (індивідуальних) видів навчальної діяльності, можуть присуджуватися заохочувальні (бонусні) бали за визначену освітню компоненту.

Також, заохочувальні бали можуть нараховуватися, якщо здобувач освіти, наприклад, виконав і захистив певні види робіт, відвідував всі лекції, семінарські й практичні заняття, має власний рукописний конспект лекцій та опрацьований додатковий навчальний матеріал, немає пропусків занять без поважних причин, відвідував додаткові консультації за участі лектора тощо.

Сума заохочувальних балів враховується при виставленні підсумкових балів в заліково-екзаменаційну відомість (але не більше **89 балів** в загальному підсумку) і може бути автоматично зарахована при виставленні підсумкової семестрової оцінки з відповідної освітньої компоненти.

Заохочувальні бали не є нормативними і не входять до таблиці розподілу балів, які отримують здобувачі вищої освіти та основної шкали системи оцінювання.

Один захід може бути підставою для виставлення заохочувальних балів лише за однією найбільш релевантною освітньою компонентою.

Для оцінювання результатів навчання здобувача вищої освіти впродовж семестру застосовується 100-бальна, національна та шкала ЄКТС оцінювання.

Шкала підсумкового оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
60-67	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

В освітньому процесі використовуються навчальні аудиторії, бібліотека, мультимедійний проектор та комп'ютер для проведення лекційних та семінарських занять з елементами презентації. Вивчення окремих тем і виконання практичних завдань потребує доступу до інформації зі всесвітньої мережі Інтернет, який забезпечується безкоштовною мережею Wi-Fi.

Контрольні питання з курсу «Адміністративне судочинство»

1. Поняття адміністративного судочинства та його правова природа.
2. Основні завдання адміністративного судочинства.
3. Принципи адміністративного судочинства: зміст та особливості.
4. Роль адміністративного судочинства у системі правосуддя.
5. Взаємозв'язок адміністративного процесу з цивільним і кримінальним процесом.
6. Соціальна та правова функція адміністративного судочинства.
7. Поняття верховенства права та його реалізація через адміністративне судочинство.
8. Міжнародні стандарти адміністративного правосуддя.
9. Адміністративне судочинство та конституційні гарантії.
10. Значення адміністративного судочинства для захисту прав людини.
11. Порівняння адміністративного процесу з іншими видами судочинства.
12. Історичні етапи формування адміністративного судочинства в Україні.
13. Основні принципи адміністративного процесу (законність, змагальність, оперативність).
14. Вплив правової доктрини на розвиток адміністративного судочинства.
15. Роль адміністративного судочинства у контролі за владними повноваженнями.
16. Структура адміністративних судів України.
17. Компетенція місцевих адміністративних судів.
18. Компетенція апеляційних адміністративних судів.
19. Касаційна інстанція в системі адміністративного судочинства.
20. Адміністративна юрисдикція: поняття, ознаки, значення.
21. Визначення підсудності адміністративних справ.
22. Міжнародний вплив на адміністративну юрисдикцію в Україні.
23. Організація адміністративних судів: структура та функції.
24. Судова адміністрація та управління адміністративними судами.
25. Судова практика щодо визначення підсудності.
26. Роль Президії та Судової адміністрації у системі адміністративних судів.
27. Взаємодія адміністративних судів між собою.
28. Підсудність справ органам виконавчої влади.
29. Принцип спеціалізації судів у адміністративному процесі.

30. Функції адміністративних судів у забезпеченні правового захисту громадян.
31. Поняття адміністративної справи.
32. Предмет адміністративної справи.
33. Структура адміністративної справи.
34. Класифікація адміністративних справ.
35. Адміністративний позов: види та зміст.
36. Порядок подання адміністративного позову.
37. Процесуальні права позивача та відповідача.
38. Роль державного представника у справі.
39. Учасники процесу: їхні права та обов'язки.
40. Треті особи та їх участь у адміністративному процесі.
41. Представництво у адміністративному процесі.
42. Особливості участі юридичних осіб у адміністративному судочинстві.
43. Визначення прав та обов'язків суб'єктів владних повноважень у справі.
44. Конфлікти між учасниками адміністративного процесу та їх вирішення.
45. Практика щодо участі органів місцевого самоврядування у процесі.
46. Процесуальні строки в адміністративному судочинстві.
47. Судові витрати та їх відшкодування.
48. Докази в адміністративному процесі.
49. Оцінка доказів адміністративними судами.
50. Спрочене провадження: особливості та застосування.
51. Письмове провадження: завдання та відмінності.
52. Процесуальні гарантії сторін.
53. Механізм забезпечення доказів.
54. Процедури подання апеляції у процесі.
55. Проблеми своєчасності розгляду справ.
56. Роль судді у забезпеченні дотримання принципів процесу.
57. Вплив порушення процесуальних строків на рішення суду.
58. Порядок проведення судового засідання у адміністративних спорах.
59. Протокол судового засідання та його значення.
60. Використання електронних засобів у процесі адміністративного судочинства.
61. Податкові адміністративні спори.
62. Соціальні та трудові адміністративні спори.
63. Вибірчі адміністративні спори.

64. Адміністративні спори у сфері державної служби.
65. Справи щодо публічних закупівель.
66. Екологічні адміністративні спори.
67. Справи щодо порушення прав на інформацію.
68. Справи щодо оскарження рішень органів влади.
69. Специфіка розгляду спорів щодо місцевого самоврядування.
70. Особливості адміністративних спорів у сфері містобудування.
71. Адміністративні справи у сфері освіти.
72. Адміністративні спори у сфері охорони здоров'я.
73. Роль практики ЄСПЛ у вирішенні категорійних справ.
74. Колізії норм права у різних категоріях адміністративних справ.
75. Методи вирішення спірних питань у спеціалізованих справах.
76. Апеляційне провадження в адміністративному процесі.
77. Підстави та порядок касаційного оскарження.
78. Перегляд рішень у зв'язку з нововиявленими обставинами.
79. Виключні підстави для перегляду рішень.
80. Поняття «неправильне застосування норм права» в адміністративному процесі.
81. Судова практика щодо касаційного перегляду.
82. Порядок подання апеляційної скарги.
83. Вплив судових рішень на правозастосування.
84. Проблеми однотипних касаційних рішень у практиці судів.
85. Роль Верховного Суду у формуванні єдиної судової практики.
86. Порядок виконання рішень адміністративних судів.
87. Проблеми примусового виконання судових рішень.
88. Вплив рішень адміністративних судів на діяльність органів влади.
89. Методи забезпечення реального судового захисту громадян.
90. Перспективи підвищення ефективності адміністративного судочинства в Україні.

Рекомендована література

Основна:

1. Конституція України : Основний Закон України // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/80731-10>

3. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.07.2005 р., № 2747- IV // Відомості Верховної Ради України – 2005 р., № 5, (№№ 35-36, 37). – Ст. 446.
4. Адміністративне судочинство : навч. посіб. / За ред. І.О. Баранова. – К. : Юрінком Інтер, 2021.
5. Адміністративне судочинство : підруч. для студ. юрид. спец. / В.М. Ковальчук. – Х. : Право, 2022.
6. Процесуальні аспекти адміністративного судочинства / Н.П. Ткач. – К. : Центр навчальної літератури, 2020.
7. Адміністративне право і процес : сучасні проблеми / О.В. Литвиненко. – К. : Юрінком Інтер, 2023.
8. Судовий контроль у публічній адміністрації / Т.С. Шевченко. – Л. : ПРАВООСВІТА, 2024.
9. Адміністративне правосуддя : теорія і практика / С.В. Демченко. – Одеса : Фенікс, 2019.
10. Коментар до Кодексу адміністративного судочинства України : у 2 т. / За ред. Ю.М. Гарніка. – К. : Юрінком Інтер, 2022.
11. Процесуальні гарантії в адміністративному судочинстві / Л.В. Кравченко. – Х. : Право, 2021.
12. Адміністративне судочинство в умовах реформ : монографія / В.П. Савченко. – К. : Центр учбової літератури, 2023.
13. Ефективність адміністративного судочинства : теорія та практика / М.Д. Іванова. – К. : Юридична думка, 2020.
14. Кодекс адміністративного судочинства України : повне тлумачення : коментар / За ред. О.М. Петрова. – К. : Юрінком Інтер, 2024.
15. Закон України «Про адміністративну процедуру» : коментар / А.П. Бондар. – К. : Право, 2021.
16. Адміністративне право України : коментар до розділу про адміністративне судочинство / Р.М. Гнатенко. – Х. : ПРАВООСВІТА, 2022.
17. Бойко С.П. Адміністративне судочинство та процесуальні гарантії прав заявника // Юридичний журнал. –2021. – № 5.
18. Гуменюк Т.В. Перегляд судових рішень за нововиявленими обставинами // Вісник адміністративного права. – 2022. – № 4.
19. Дзюба О.М. Судовий контроль за адміністративними актами // Право України. – 2023. – № 7.
20. Єфремова І.Б. Виключні обставини у адміністративному процесі // Адміністративне право і процес. – 2024. – № 2.
21. Зінченко В.Ю. Електронне адміністративне судочинство // Юридичний вісник. - 2020. - № 8.

22. Івашенко К.В. Міжнародні стандарти адміністративного судочинства // Міжнародне право. - 2021. - № 3.
23. Карпенко О.Г. Судова практика з оскарження актів органів влади // Правова думка. - 2022. - № 1.
24. Лазаренко М.С. Адміністративна юстиція та доступ до правосуддя // Юридичні студії. - 2023. - № 6.
25. Мельник П.І. Судовий контроль за дотриманням процедури // Актуальні проблеми права. - 2024. - № 9.
26. Нікітіна Т.Я. Нові тенденції адміністрування справ // Практика адміністративного судочинства. - 2020. - № 11.
27. Актуальні питання адміністративного судочинства : зб. наук. ст. / За ред. Л.Ф. Поліщука. - К. : Юрінком Інтер, 2021.
28. Адміністративне правосуддя в Україні : зб. наук. праць / За ред. І.М. Савицького. - К. : ПРАВООСВІТА, 2022.
29. Судова практика адміністративних судів : зб. матеріалів конференції. – Л. : Центр права, 2023.
30. Administrative Justice and the Rule of Law / A. Smith, перекл. укр. – К. : Юрінком Інтер, 2020.
31. Judicial Review in Administrative Law / M. Brown, перекл. укр. – Х. : Право, 2021.
32. Адміністративне судочинство. Юридична енциклопедія : електрон. ресурс / Юридична правда. – 2020.
33. Ткаченко О.В. Адміністративне судочинство в Україні : дис. ... канд. юрид. наук. – К., 2020.
34. Романчук П.М. Перегляд рішень адміністративних судів : дис. ... канд. юрид. наук. – Л., 2022.
35. Смокович М. Юрисдикція адміністративних судів. Теорія і практика судочинства. Юрінком Інтер. 2022. 288с.
36. Тетарчук І. Адміністративне судочинство. Навчальний посібник. ЦУЛ. 2021. 216 с.
37. Васильєв С.В. Звернення до суду: алгоритм процесуальних дій (адміністративна юрисдикція). Алерта. 2021. 342 с.
38. Адміністративне право : підручник / Ю.П. Битяк, І.М. Балакарева, І.В. Бойко, В.М. Гаращук; за загальною редакцією Ю.П. Битяка ; Міністерство освіти і науки України, Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого. Харків : Право, 2020. 390 с.
39. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / Валентин Галуцько, Тетяна Коломоець, Оксана Кузьменко, Петро Діхтієвський; за редакцією В. Галуцька, О. Правоторової ; Академія адміністративно-правових

наук, Науково-дослідний інститут публічного права. Видання третє. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 582 с.

40. Адміністративне право України : навчальний посібник / І.Б. Тацішин. 2-ге видання. Львів : Новий Світ-2000, 2020. 306 с.

41. Адміністративне судочинство України: теорія та практика: монографія / кол. авт.; за заг. ред. О.М. Нечитайла. К.: ВАІТЕ, 2020. 288 с. URL: https://www.researchgate.net/profile/YuliyaSerebryakova/publication/323830030_V1S1J_ADMINISTRATIVNIJ_SUP_UKRAINI_ADMINISTRATIVNE_SUDOCINSTVO_UKRAINI_TEORIA_TA_PRAKTIKA_Monografia/links/5aad1578458515e3e7c7ade/VISU-ADMINISTRATIVNIJ-SUD-UKRAINI-ADMINISTRATIVNESUDOCINSTVO-UKRAINI-TEORIA-TA-PRAKTIKA-Monografia.pdf

42. Осадчий А. Ю., Закаленко О. В., Латковська Т. А. та ін. Адміністративне судочинство: навчально-методичний посібник. – Чернівці, 2024. – 277 с.

43. Лученко Д. В. Адміністративно-судове процесуальне право: підручник. – Харків: НЮУ ім. Ярослава Мудрого, 2024. – 696 с.

44. Сергієнко Н. А., Пироговська В. О. Адміністративне судочинство в Україні: загальнотеоретичні аспекти. – Київ, 2024.

45. Смокович М. І. та ін. Адміністративне судочинство України: питання теорії і практики: монографія. – Київ, 2025. – 626 с.

46. Галуцько В. В., Діхтієвський П. В. та ін. Адміністративне право та адміністративний процес: підручник. – 5-те вид. – Одеса: Юридика, 2025.

47. Бевзенко В.М., Смокович М.І. Адміністративний процес України: теорія, практика. К.: Дакор, 2022, 500 с.

48. Вербіцька М., Ботвинник В. Електронні докази як новий вид доказів у адміністративному судочинстві. Актуальні проблеми правознавства. Випуск 1 (21) 2020. С. 48-52.

49. Вербіцька М., Гоголь А. Деякі аспекти запровадження електронного суду в адміністративному судочинстві. Актуальні проблеми правознавства. Випуск 1 (21) 2020. С. 52-58.

50. Лісовський П.М., Бортник В.А., Лісовська Ю.П., Адміністративне судочинство: процеси та рішення: навч. посібник: Міжрегіональна Академія управління персоналом, 2025. 364 с.

51. Craig P. Administrative Law. – 9th ed. – London : Sweet & Maxwell, 2021. – 944 p.

52. Elliott M., Thomas R. Public Law. – 4th ed. – Oxford : Oxford University Press, 2020. – 960 p.

53. Cane P., Le Sueur A. *Administrative Law*. – 6th ed. – Oxford : Oxford University Press, 2021. – 720 p.
54. Saurer J., Hofmann H. C. H. (eds.). *The Oxford Handbook of European Administrative Law*. – Oxford : Oxford University Press, 2021. – 1100 p.
55. Seerden R. (ed.). *Comparative Administrative Law*. – 3rd ed. – Cambridge : Cambridge University Press, 2020. – 900 p.
56. Busch A., Hofmann H. C. H., Türk A. (eds.). *EU Administrative Governance*. – Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2021. – 432 p.
57. Meijer A., Wessels M. *Algorithmic Government: The Transformation of Public Administration*. – London : Routledge, 2021. – 250 p.
58. OECD / *Territorial Reviews: Judicial Review and Good Administration*. – Paris : OECD, 2021.
59. *EU Report on Administrative Justice Reforms*. – Brussels : EC, 2023.
60. *World Bank Legal Review: Access to Administrative Justice*. – Washington, D.C., 2022.
61. *IP Watchdog: Administrative Law Reform Reports*. – 2024.

Додаткова:

1. В.І. Литвиненко, В.О. Заросило, Лісовська Ю.П. *Антикорупційна інфраструктура країн світу: контроль, моніторинг, представництво: навч. посіб.* Київ: Видавництво Ліра-К, 2021. – 200 с.
2. Голосніченко І.П., Кропивна К.О. *Адміністративна юрисдикція: відмежування від інших видів судочинства: монографія*. Київ: ФОП «Кандиба Т.П.». 2021. 202 с.
3. Дудоров О. О., Мовчан Р. О., Сенік В. Г. *Кваліфікація адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією (коментар судової практики) / О. О. Дудоров, Р. О. Мовчан, В. Г. Сенік*. Київ : ВД «Дакор», 2020. 508 с.
4. Коваль М. П. *Адміністративний судовий процес та особливості розгляду деяких спорів. Навчальний посібник*. Видавництво «Юридична література», 2020. 216 с.
5. Міхеєв М. В. *Конфліктні та неконфліктні провадження в адміністративному процесі. ОЛДІ-ПЛЮС*. 2021. 248 с.
6. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. *Імперативне право: управління, персонал, безпека: навч. посібник*. К.: Видавництво Ліра-К, 2025. 442 с.
7. Лісовський П.М., Лісовська Ю.П. *Воєнна логістика: навч. посібник*. К.: Видавничий дім «Кондор», 2025. 76 с.
8. Кравченко І. О. *Адміністративне право України та адміністративне судочинство: навчальний посібник*. – Суми, 2021.

9. Тетарчук І. В. Адміністративне судочинство: навчальний посібник. – Київ: ЦУЛ, 2021.
10. Крусян А. В. Судове адміністративне процесуальне право України: дисертація. – Одеса, 2021.
11. Арестова Л. В. Справа адміністративної юрисдикції: теоретичні аспекти // Наукові записки. Серія «Право». – 2021. – №11.
12. Бліхар М. Адміністративно-правові засоби захисту публічного інтересу // Юридичний вісник. – 2021. – №3.
13. Амельохін В. В. Адміністративне судочинство у справах про оскарження нормативно-правових актів: автореф. дис. – 2021.
14. Адміністративне судочинство: сучасні концепції та практика / О.І. Гнатюк. – К. : ЮПресс, 2019.
15. Судовий захист прав і свобод в адміністративному процесі / М.І. Рибак. – Х. : Право, 2020.
16. Актуальні проблеми адміністративного судочинства / Л.А. Гуменюк. – Л. : ПРАВООСВІТА, 2021.
17. Адміністративне право і процес: кейси та коментарі / Т.Б. Черниш. – К. : Центр навч. літ., 2022.
18. Судовий перегляд у публічному праві / В.П. Марченко. – Одеса : Фенікс, 2021.
19. Процесуальні інструменти захисту у адміністративному судочинстві / С.В. Новікова. – К. : Юрінком Інтер, 2023.
20. Адміністративний процес: алгоритми і рішення / Б.Д. Коваленко. – Х. : Право, 2024.
21. Практичний посібник з адміністративного судочинства / Н.М. Божко. – К. : Юрінком Інтер, 2020.
22. Судова практика та адміністративні спори / І.О. Терещенко. – Л. : Право і суспільство, 2022.
23. Адміністративне судочинство: міжнародний та національний аспекти / Ю.К. Мартиненко. - К. : ЮПресс, 2023.
24. Коментар до Кодексу адміністративного судочинства України / За ред. О.М. Бойка. – К. : Юрінком Інтер, 2021.
25. Коментар до Закону України «Про адміністративну процедуру» / С.П. Дорошенко. – К. : Право, 2019.
26. Коментар до процесуальних норм у адміністративному праві / Г.В. Шевчук. – Х. : ПРАВООСВІТА, 2022.
27. Судова практика із застосування норм адміністративного процесу / Л.М. Куриленко. – Одеса : Центр права, 2023.

28. Процесуальні стандарти адміністративного судочинства / І.В. Федоренко. – К. : Юрінком Інтер, 2024.
29. Буряк О.В. Ефективність судового контролю у публічному управлінні // Юридичний журнал. – 2021. – № 3.
30. Волошина Т.П. Процесуальні гарантії в адміністративному судочинстві // Право України. – 2020. – № 6.
31. Григоренко Є.М. Перегляд рішень за нововиявленими обставинами // Актуальні проблеми права. – 2022. – № 8.
32. Даниленко А.С. Виключні обставини в адміністративному процесі // Адміністративне право і процес. – 2023. № 1.
33. Ємельянова І.І. Судова практика щодо оскарження адміністративних актів // Юридичний вісник. – 2024. – № 4.
34. Железняк П.В. Правові наслідки невиконання процесуальних строків // Юридичні студії. – 2019. – № 5.
35. Завадський Р.В. Судова експертиза та адміністративний розгляд // Практика адміністративного судочинства. – 2020. – № 2.
36. Коцюбинська Н.М. Доступ до правосуддя в адміністративних спорах // Правова думка. – 2021. – № 9.
37. Майборода С.Д. Спир з органами публічної влади: тенденції // Вісник державного права. – 2022. – № 7.
38. Несторенко В.К. Підстави для відмови у задоволенні адміністративних позовів // Юридична думка. – 2023. – № 3.
39. Адміністративне судочинство: національна і світова практика : зб. наук. праць / За ред. М.І. Лазарева. – К. : ЮПресс, 2021.
40. Адміністративне право та процес України : матеріали Міжнар. конф. – Х. : ПРАВООСВІТА, 2022.
41. Судова реформа та адміністративна юстиція : зб. доповідей / Л.М. Петрова. – Л. : Центр права, 2023.
42. Адміністративні спори та захист прав громадян : зб. наук. статей / В.І. Сидоренко. – Одеса : Фенікс, 2025.
43. Cobbe J. Administrative Law and the Machines of Government: Judicial Review of Automated Public-Sector Decision-Making // Modern Law Review. – 2020. – Vol. 83(3). – P. 636–664.
44. Mendes J. Administrative Law in the Digital State // Modern Law Review. – 2021. – Vol. 84(5). – P. 1005–1030.
45. Hofmann H. C. H. Digital Transformation and European Administrative Law // European Law Journal. – 2022. – Vol. 28(1). – P. 45–68.
46. Ranchordás S. Algorithmic Regulation and Administrative Law // Regulation & Governance. – 2021. – Vol. 15(1). – P. 1–18.

47. Künnecke M. Judicial Review in the Digital Era // Public Law. – 2023. – Issue 2. – P. 215–234.

Інформаційні ресурси:

1. Бібліотека ім. В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>
2. Верховна Рада України – <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Президент України – <http://www.president.gov.ua>
4. Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>
5. Міністерство юстиції України – <http://www.minjust.gov.ua>
6. Офіційний веб портал судової влади в Україні URL: <https://court.gov.ua/>
7. Єдиний реєстр судових рішень в Україні. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/>